

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
w sprawie **M. P.**,
skazanego z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, w dniu 28 lutego 2024 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z dnia 26 lipca 2023 r., sygn. akt II AKa 179/22,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie
z dnia 28 marca 2022 r., sygn. akt IV K 327/20,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć
skazanego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

M. P. został oskarżony o to, że w okresie od listopada 2019 r. daty dziennej bliżej nieustalonej do dnia 23 sierpnia 2020 r. w miejscowości M. , woj. [...], znęcał się psychicznie i fizycznie nad E. A. , w ten sposób, iż wielokrotnie uderzał ją w

twarz powodując zasinienia okolicy twarzy, szarpał za włosy oraz wylał na nią szklankę wody, zaś w okresie od 19 sierpnia 2020 r. do dnia 23 sierpnia 2020 r. daty bliżej nieustalonej, przewidując możliwość spowodowania u E. A. ciężkiego uszczerbku na zdrowiu i godząc się na to, wielokrotnie uderzał ją pięściami po głowie i kopał po całym ciele, czym spowodował u niej obrażenia ciała w postaci krwiaków okularowych obu oczodołów, złamania kości nosa, złamania kości jarzmowej prawej, obrzęku mózgu oraz krwiaka podtwardówkowego w okolicy czołowo skroniowej – prawej z rozległym efektem masy powodującym narastającą niewydolność krążeniowo – oddechową, skutkujących doznaniem przez E. A. ciężkiego urazu ośrodkowego układu nerwowego i jego powikłań, stanowiących chorobę realnie zagrażającą życiu, w następstwie której pokrzywdzona w wyniku wystąpienia rozległego zapalenia dolnych dróg oddechowych z następczą ostrą niewydolnością oddechową zmarła w szpitalu w dniu [...] 2020 r.,

tj. o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 156 § 3 k.k. w zb. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 28 marca 2022 r., sygn. akt IV K 327/20, oskarżony, w ramach zarzucanego czynu, został uznany za winnego tego, że w okresie od kwietnia 2020 r., daty bliżej nieustalonej, do dnia 23 sierpnia 2020 r., w miejscowości M. , woj. [...], znęcał się psychicznie i fizycznie nad pozostającą z nim we wspólnym pożyciu E. A. , w ten sposób, iż wielokrotnie uderzał ją w twarz, bił pięściami po głowie, bił i kopał po całym ciele oraz skakał po niej, powodując zasinienia okolicy twarzy oraz całego ciała, szarpał za włosy oraz wylał na nią szklankę wody,

tj. przestępstwa z art. 207 § 1 k.k., za które wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności.

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego, który – podnosząc zarzuty obrazy przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia (art. 4 i 7 k.p.k.; art. 172 k.p.k.; art. 201 k.p.k.; art. 5 § 2 k.p.k.), obrazy prawa materialnego (zastosowanie art. 207 § 1 k.k. zamiast art. 217 § 1 k.k.), błędów w ustaleniach faktycznych mających wpływ na wynik sprawy oraz rażącej niewspółmierności kary – wniósł o uniewinnienie oskarżonego od popełnienia

zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Wyrok Sądu *meriti* został zaskarżony również przez prokuratora, na niekorzyść oskarżonego. Autor tej apelacji podniósł zarzuty obrazy przepisów postępowania karnego, która miała wpływ na treść wyroku (art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k.) oraz błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść wyroku i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie oskarżonego M. P. za winnego zarzucanego mu czynu wyczerpującego dyspozycję art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i wymierzenie mu kary 12 lat pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 26 lipca 2023 r., sygn. akt II AKa 179/22, zmienił zaskarżony wyrok, w ten sposób, że M. P. w ramach zarzucanego mu czynu uznał za winnego tego, iż w okresie od kwietnia 2020 r. do 23 sierpnia 2020 r. w miejscowości M. , woj. [...], znęcał się psychicznie i fizycznie nad pozostającą z nim we wspólnym pożyciu E. A., w ten sposób że wielokrotnie uderzał ją w twarz, bił pięściami po głowie oraz kopał po ciele, zaś w okresie od 20 sierpnia 2020r. do 23 sierpnia 2020 r., daty bliżej nieustalonej przewidując możliwość spowodowania u E. A. ciężkiego uszczerbku na zdrowiu i godząc się na to, wielokrotnie uderzał ją pięściami po głowie, czym spowodował obrażenia ciała w postaci krwiaków okularowych (podbiegnięć krwawych) w okolicach oczodołowych, siniaków (podbiegnięć krwawych) na twarzy i na całym ciele, drobnych krwiaków przymózgowych nad lewą półkulą mózgu, drobnych pojedynczych ognisk krwotocznych w obu płatach czołowych oraz niewielkiego ogniska ukrwotocznienia w prawym płacie skroniowym, złamania kości nosowej, złamania łuku jarzmowego prawego i złamania lewej gałęzi żuchwy oraz krwiaka podtwardówkowego prawostronnego z efektem masy powodującym narastającą niewydolność krążeniowo-oddechową, skutkujące doznaniem przez E. A. ciężkiego urazu ośrodkowego układu nerwowego i jego powikłań, stanowiących chorobę realnie zagrażającą życiu, w następstwie której pokrzywdzona w wyniku wystąpienia rozległego zapalenia dolnych dróg oddechowych z następczą ostrą niewydolnością

oddechową zmarła w szpitalu [...] 2020 r., który to skutek oskarżony mógł przewidzieć,

tj. przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zb. z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. skazał go na karę 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności; w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony poprzez obrońcę skazanego, który we wniesionej kasacji podniósł następujące zarzuty:

I. rażące naruszenie prawa, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na braku rzetelnej kontroli instancyjnej Sądu *ad quem* wyrażającej się w dowolnym, nazbyt swobodnym, nieprzekonującym i sprzecznym z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego wskazaniu na powody, dla których zarzuty podniesione w apelacji obrońcy w pkt. 2, 3, 4, 5, 6 i 7 nie zostały uznane za trafne co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania przez Sąd II instancji, iż wymowa wszystkich dowodów we wzajemnym powiązaniu i kompleksowa ich ocena na tle pozostałego materiału dowodowego pozwala na sformułowanie logicznych wniosków i przyjęcie tych dowodów za podstawę ustaleń faktycznych, czyli przyjęcie, iż tylko oskarżony M. P. miał obiektywną możliwość zadania urazów i spowodowania u pokrzywdzonej rozległych obrażeń ciała, tylko on miał motyw, którym była zazdrość i wykazywał wobec E. A. agresję motywowaną tą zazdrością, podczas gdy w toku całego postępowania nie zostało bezspornie ustalone, gdzie dokładnie przebywała E. A. w dniu 21 - 23 sierpnia 2020 r., i czy M. P. , również z uwagi na stan nietrzeźwości, miał realną i obiektywną możliwość spowodowania u niej obrażeń ciała opisanych w sentencji wyroku, a z uwagi na zasadę *in dubio pro reo* określoną w art. 5 § 2 k.p.k. wszelkie istotne wątpliwości powinny być tłumaczone na korzyść oskarżonego, a nadto z opinii biegłych z Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w L. nie wynika, aby obrażenia te powstały na skutek zadawania ciosów pięściami w głowę, a tym bardziej, jak wskazują świadkowie uznani za wiarygodnych D. K. i H. R. , iż obrażenia, których doznała E. A. powstały na skutek skakania po niej przez oskarżonego (Sąd Apelacyjny co prawda nie przyjął w ustaleniach takiego mechanizmu powstania obrażeń), co do którego to

mechanizmu biegli nie wypowiedzieli się w ogóle w żadnej z opinii, ale dokonanie takich ustaleń ma istotne znaczenie dla oceny wiarygodności zeznań w/w świadków i dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych;

II. rażące naruszenie prawa, które miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia wyrażające się obrazą przepisów prawa procesowego tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., polegające na zaniechaniu dopuszczenia i przeprowadzenia zawnioskowanego przez obrońcę (wniosek dowodowy z dnia 10.05.2023 r.), dowodu z opinii Instytutu Ekspertyz Sądowych im [...] w K. celem ustalenia jakie obrażenia ciała stwierdzono u E. A. , jaki był mechanizm ich powstania, jaki był czas ich powstania i kiedy najwcześniej obrażenia te mogły być widoczne dla innych osób, a także jak funkcjonowała E. A. po doznaniu takich obrażeń, czy mogła swobodnie się przemieszczać, rozmawiać, pić alkohol i kiedy najwcześniej mogło u niej dojść do utraty przytomności w sytuacji, gdy w sprawie tej występują dwie krańcowo sprzeczne ze sobą opinie biegłych (ponadto opinia radiologa dr E.K., co do której Sąd Apelacyjny się nie wypowiedział czy w jakim zakresie uznał ją za wiarygodną, pełną i rzetelną, a była ona spójna z opinią biegłego T. I.), a Sąd II instancji dał wiarę wyłącznie opinii Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w L., wywołanej zresztą na wniosek obrońcy, a nie prokuratora, pomimo tego, iż biegli nie odpowiedzieli w niej na wszystkie pytania obrońcy, zgodnie ze zleceniem sądu, nie wskazali na jakiej podstawie stwierdzili u E. A. inne, znacznie rozleglejsze obrażenia ciała - „bliżej nieokreślone siniaki” na twarzy i na całym ciele, odmienne niż te opisane w historii choroby ogólnej z dnia 23.08.2020 r. (k.49), sekcji zwłok i opinii dr. T. I. oraz radiologa dr E.K. i zeznaniach świadków: W.C. i A. K., także w karcie indywidualnej opieki pielęgniarzkiej (k.56) i nie wskazali mechanizmu powstania wszystkich stwierdzonych obrażeń ciała, a także odmienne wskazali przyczynę zgonu E. A. i nie odnieśli się w żadnym miejscu do faktu, iż z dokumentacji lekarskiej wynika, że E. A. zmarła na skutek masywnego obustronnego ropnego zapalenia płuc (k.154, 570), co doprowadziło do bezrefleksyjnego zaakceptowania przez Sąd *ad quem* opinii Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w L. pomimo tego, iż jest ona niepełna, zawiera sprzeczności wewnętrzne i niespójności z innymi dowodami;

III. rażące naruszenie prawa, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez obrazę przepisów prawa procesowego tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegającą na braku wnikliwego rozważenia zarzutów apelacji obrońcy sformułowanych w pkt. 7 i tym samym nieustosunkowanie się do wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków, w szczególności poprzez brak rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, opartymi w materiale dowodowym argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty apelacyjne za bezzasadne, które to zachowanie Sądu odwoławczego uniemożliwiło przenalizowanie toku myślowego w dokonanej ocenie dowodów, a w konsekwencji uniemożliwiło dokonanie merytorycznej kontroli zaskarżonego orzeczenia.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów obrońca skazanego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, jak również wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie, wydanego w sprawie IV K 327/20 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest bezzasadna w oczywistym stopniu, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego akcentuje się, że: „kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia skierowanym przeciwko orzeczeniu wydanemu przez sąd odwoławczy na skutek rozpoznania środka odwoławczego. Celem postępowania kasacyjnego jest bowiem wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami w postaci bezwzględnych przyczyn odwoławczych lub innych naruszeń prawa, ale o charakterze rażącym, a jednocześnie takich, które miały istotny wpływ na treść orzeczenia. Możliwość wniesienia skutecznej kasacji jest zatem istotnie ograniczona. Postępowanie kasacyjne nie jest z pewnością postępowaniem, które ponawiać ma kontrolę odwoławczą. W toku tego postępowania z założenia nie dokonuje się zatem kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych i nie bada współmierności orzeczonej kary” (*postanowienie Sądu*

Najwyższego z dnia 21 września 2017 r., IV KK 276/17, LEX nr 2428223; LEX nr 2692803). Rzecz jasna w sytuacji, takiej jak w niniejszej sprawie, tj. gdy Sąd odwoławczy dokonuje zmiany ustaleń faktycznych i wydaje orzeczenie o charakterze reformatoryjnym, zmieniając opis czynu przypisanego oskarżonemu, wymagania w zakresie uzasadnienia takiego wyroku są odpowiednio wyższe. Nie bez racji zresztą Sąd odwoławczy w niniejszej sprawie odstąpił od zasady sporządzania uzasadnienia na urzędowym formularzu, akcentując wzgląd na potrzebę poszanowania standardu prawa do rzetelnego procesu, w który wpisują się obowiązki w zakresie rzetelnego sporządzenia uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego, określone w art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. Nie zmienia to jednak charakteru kasacji, która nie pozwala na kwestionowanie ustaleń faktycznych (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2023 r., V KK 37/23, LEX nr 3591409*).

Lektura kasacji wskazuje tymczasem, że w zakresie pierwszego i trzeciego zarzutu sprowadza się ona w istocie do kwestionowania poczynionych przez Sąd odwoławczy ustaleń faktycznych poprzez wadliwą – w przekonaniu obrońcy skazanego – ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i wyprowadzenie z niej niekorzystnych dla M. P. ustaleń. Dla porządku należy podkreślić, że Sąd odwoławczy odniósł się do wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy. Jedynie do zarzutu nr 5, w którym wskazano na błąd subsumcyjny (zastosowanie art. 207 § 1 k.k. zamiast art. 217 § 1 k.k.), nie odniesiono się wprost, jednak z uwagi na zmianę ustaleń faktycznych na niekorzyść oczywiste jest, że zarzut ten okazał się bezzasadny i kwestia ta nie miała żadnego wpływu na treść rozstrzygnięcia Sądu *ad quem*.

Wyrażone w nadzwyczajnym środku zaskarżenia stanowisko ma jedynie charakter polemiczny, w co wpisuje się także odwołanie do potrzeby zastosowania w sprawie zasady *in dubio pro reo*. W tym kontekście należy podkreślić, że w postępowaniu karnym rzeczą naturalną jest występowanie dowodów wskazujących na sprzeczne wersje wydarzeń, lecz to właśnie obowiązkiem sądu jest dokonanie rzetelnej oceny materiału dowodowego i wyeliminowanie mogących się *prima facie* pojawić wątpliwości. Dopiero, jeśli nie można ich rozwiązać, zastosowanie znajdzie art. 5 § 2 k.p.k. Należy przy tym podkreślić – co do dawna akcentuje się w

judykaturze – że: przepis ten „dotyczy wątpliwości, które ma i nie jest w stanie rozstrzygnąć sąd rozpoznający sprawę, nie zaś wątpliwości którejś ze stron co do prawidłowości rozstrzygnięcia dokonanego przez ten sąd” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2024 r., III KK 70/24, LEX nr 3698371*).

W rozpoznawanej sprawie Sąd odwoławczy stwierdził potrzebę uzupełnienia materiału dowodowego na okoliczność mechanizmu powstania obrażeń ciała stwierdzonych u E. A. oraz ich charakteru. W tym celu, w toku przewodu sądowego przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie przeprowadzono dowód z uzupełniającej, ustnej opinii biegłego dotychczas opiniującego w sprawie dr. T.I. oraz radiologa dr E.K. a ponadto dowód z opinii Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w L. Sąd odwoławczy dostrzegł sprzeczność pomiędzy opiniami T.I., który nie wykluczył, że do urazu czaszki pokrzywdzonej mogło dojść bez udziału innej osoby oraz pracowników Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w L., którzy stwierdzili, że obrażenia u E. A. powstały „w wyniku wielokrotnego zadziałania z wysoką energią bliżej nieokreślonego narzędzia (...) „lokalizacja i mnogość obrażeń w zakresie twarzy i twarzoczaszki, a także «na całym ciele» świadczą o tym, że powstałe w mechanizmie czynnym, czyli w wyniku wielokrotnych urazów zadanych przez inną osobę”. Sąd drugiej instancji dokonał jednak wnikliwej analizy tych opinii w wyniku czego niebezpiepodstawnie uznał, że to opiniowanie biegłych z Uniwersytetu Medycznego w L. będzie stanowić podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych, co w połączeniu z informacjami płynącymi z zeznań świadków pozwoliło na przypisanie skazanemu spowodowania u E. A. ciężkiego uszczerbku na zdrowiu ze skutkiem śmiertelnym, implikującym potrzebę zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji.

W świetle wnikliwie uargumentowanego stanowiska Sądu odwoławczego w zakresie oceny dowodów z opinii biegłych, uwzględniającego nie tylko treść tych opinii, ich kompletność i klarowność, ale również kwalifikacje zawodowe osób je wydających, nie budzi wątpliwości to, że w sprawie – po uzupełnieniu materiału dowodowego na etapie postępowania odwoławczego – nie zachodziła już konieczność przeprowadzenia kolejnego dowodu z opinii biegłych. O obrazie art. 201 k.p.k. nie mogło być mowy, co czyni oczywiście bezzasadnym także drugi zarzut podniesiony w kasacji.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążając skazanego.

[J.J.]

[ms]